

Національної поліції у Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Київській, Одеській, Рівненській, Сумській, Харківській, Чернівецькій областях та у м. Києві [4].

Багатопрофільне підвищення кваліфікації та перепідготовка кадрів патрульної поліції є одним з актуальних питань подальшого удосконалення роботи. На базі відомчих навчальних закладів освіти можна проводити професійну підготовку спеціалістів до відповідної структури Національної поліції. Розробити навчальні програми, які будуть відповідати новому формату роботи поліції «служити й захищати», та здійснювати підготовку для конкретного підрозділу та за окремими базовими рівнями професійної освіти (початкова підготовка, поглиблена професійна освіта й підготовка вищої ланки управлінських кадрів). Це буде сприяти подальшому підвищенню ефективності в усіх сферах взаємовідносин з громадянами, досягненню високої мобільності, а також оптимізації витрат, функціональної та штатної структури поліцейських сил. Забезпечення правопорядку та безпеки для людей в будь-якому місці України та висока довіра людей до поліції – основна мета реформування роботи поліції.

Література:

1. Григоренко І.А. Напрями подальшого реформування органів внутрішніх справ у контексті Євроінтеграції / І.А. Григоренко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2014. – № 1. – С. 165–176.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 // ВВР України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.
3. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 02.07.2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 54. – Ст. 1767.
4. Національна поліція України, тимчасовий веб-сайт [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/2085615>.

Гнап Діана Дмитрівна

здобувач кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності

Науковий керівник – д.ю.н., доц. Мінка Т.П.

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ВИМОГИ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЗОВУ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУЛЮВАННЯ

У період становлення та розвитку в Україні адміністративної юстиції значна увага приділялася проблемним питанням адміністративного позову, як одного із способів захисту прав, свобод та інтересів суб'єктів публічно-правових відносин. У зв'язку з особливим значенням позову як засобу захис-

ту, дане питання не втратило своєї актуальності сьогодні.

Розглядаючи адміністративно-судовий захист, можна стверджувати, що його сутність полягає у відновленні порушеного права користування соціальними благами, встановленими державою та чітко передбаченими в законодавстві України. Таким чином, саме адміністративний позов є одним із основних способів захисту адміністративним судом прав, свобод чи інтересів позивача.

Пунктом 6 частини 1 статті 3 Кодексу адміністративного судочинства України встановлено, що адміністративний позов – це звернення до адміністративного суду про захист прав, свобод та інтересів у сфері публічно-правових відносин [1, с. 7].

Положення статті 105 КАС України визначають форму і зміст адміністративного позову, які мають особливе значення, оскільки саме на підставі цього первинного документа суддя вирішує питання про відкриття провадження у справі.

Стосовно змісту адміністративного позову, під цим поняттям розуміється прохання процесуально-правового характеру позивача, адресоване адміністративному суду, щодо задоволення його вимоги відповідачем, сформульоване максимально чітко та зрозуміло [2, с. 37].

Положення частини 4 статті 105 Кодексу адміністративного судочинства України визначають формулювання позовних вимог, що можуть становити зміст адміністративного позову, а саме: адміністративний позов може містити в собі такі вимоги:

1) скасування або визнання нечинним рішення відповідача – суб'єкта владних повноважень – повністю чи окремих його положень;

2) зобов'язання відповідача – суб'єкта владних повноважень – прийняти рішення або вчинити певні дії;

3) зобов'язання відповідача – суб'єкта владних повноважень – утриматися від вчинення певних дій;

4) стягнення з відповідача – суб'єкта владних повноважень – коштів на відшкодування шкоди, завданої його незаконним рішенням, дією або бездіяльністю;

5) виконання зупиненої чи невчиненої дії;

6) встановлення наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень;

7) примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності [1, с. 70].

Виключення із частини 4 цієї статті положення про те, що позовна заява може містити й інші вимоги, дає підстави стверджувати, що перелік позовних вимог, зазначений у статті 105 КАС України, є вичерпним. Лише суб'єкт владних повноважень може формулювати інші позовні вимоги, згідно із повноваженнями, встановленими законом (наприклад, вимоги про стягнення податкового боргу, про припинення юридичної особи тощо, вимоги у справах, що

виникають з виборчих правовідносин, про дострокове припинення повноважень народного депутата).

Відповідно до частини 1 статті 21 КАС України, позивач має право поєднати в одній позовній заяві декілька позовних вимог, якщо вони пов'язані між собою і підсудні одному адміністративному суду [2, с. 38].

Однак стаття 51 КАС України передбачає, що в ході розгляду справи позивач має право збільшити чи зменшити обсяг позовних вимог, тобто змінювати зміст адміністративного позову.

Зміна предмета позову шляхом уточнення вимог, зазначених у позовній заяві, кваліфікується як з'ясування юридичних обставин справи та перевірка наявності порушеного права позивача та кореспондованого обов'язку відповідача. Обсяг обов'язків, покладених на відповідача, способ захисту порушеного права та можливість обрати інші способи захисту, слугують для зміни предмета позову шляхом його уточнення [3, с. 252].

Слід також враховувати, що адміністративний процес тією чи іншою мірою також захищає цивільні права та інтереси. Так, способами захисту цивільних прав та інтересів можуть бути:

- 1) визнання права;
- 2) визнання правочину недійсним;
- 3) припинення дії, яка порушує право;
- 4) відновлення становища, яке існувало до порушення;
- 5) примусове виконання обов'язку в натурі;
- 6) зміна правовідносин;
- 7) припинення правовідносин;
- 8) відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди;
- 9) відшкодування моральної (немайнової) шкоди;
- 10) визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб [4].

Положення статті 105 КАС України фактично не виключають можливості обрання іншого способу захисту порушених прав не лише позивачем, а й самим судом, оскільки адміністративний суд повинен уточнити в судовому засіданні зміст позовних вимог, заявлених позивачем, та обрати належний спосіб захисту порушених прав.

У спорах, які виникають між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, адміністративний позов може містити вимогу про встановлення відповідної компетенції.

У період, коли відповідачем ще не вчинялися дії або ще не була допущена бездіяльність, які могли б бути визнані судом протиправними, та не встановлено факту порушення суб'єктом владних повноважень приписів закону, позивач не наділений правом на звернення до суду із вимогою про зобов'язання приймати рішення або вчиняти певні дії в майбутньому. Відповідні положення відсутні в КАС України.

Необхідно також звернути увагу на статтю 162 КАС України, яка містить положення, які не кореспондуються із статтею 105 КАС України, оскільки стаття 105 КАС України не містить вимоги про визнання протиправним рішення суб'єкта владних повноважень, а лише про скасування або визнання нечинним такого рішення, однак суд, керуючись положеннями статті 162 КАС України, може визнати відповідне рішення чи окремі його положення протиправними [5, с. 279].

Необхідно зазначити, що у випадках, коли індивідуальний акт є предметом спору, відповідно до положень КАС України, вимогою має бути визнання такого акта, дії чи бездіяльності протиправними (недійсними, незаконними, неправомірними та їх скасування). Вимоги індивідуальних актів не містять різних способів захисту, а є одним і тим самим способом, які сформульовані у різних словесних формах. Стосовно вимоги про визнання нечинним акта, то вона може стосуватися лише нормативно-правового акта [4].

Позовна заява залишається без руху у випадку, якщо вона не відповідає положенням статті 106 КАС України, оскільки вимоги сформульовані не у відповідності до статті 105 КАС України.

Тлумачення адміністративним судом положень статті 105 КАС України у спосіб, який створює штучні перепони для звернення позивачем до суду, тобто його доступу до правосуддя, є помилковим та призводить до безпідставного залишення позовної заяви без руху.

При вирішенні питання про залишення позовної заяви без руху адміністративний суд повинен з'ясувати чи виявлені недоліки позовної заяви є настільки значними, що створюють суду перешкоди для розгляду по суті заявленого позову.

Таким чином, термінологічна невизначеність та суперечливі приписи статті дають можливість як суду, так і позивачу зловживати приписами КАС України, чим обмежується доступ до правосуддя та порушується принцип юридичної визначеності.

Література:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року: чинне законодавство зі змінами та доп. станом на 05 жовтня 2016 р. – К. : Паливода А.В., 2016. – 216 с.
2. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар : у 2-х т. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Т. 2. – 728 с.
3. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар. – 2-ге вид., доп. та перероб. / за заг. ред. С.В. Ківалова, О.І. Харитонової. – Х. : ТОВ «Одісей», 2007. – 560 с.
4. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / авт. кол.: Кравчук В.М., Угріновська О.І. Всеукраїнська мережа ЛІГА:ЗАКОН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ligazakon.ua.
5. Козій І.С. Зміст позовних вимог у справах щодо оскарження рішень, дій та бездіяльності органів місцевого самоврядування / І.С. Козій // Митна справа. – 2012. – № 1 (79). – Ч. 2. – Кн. 2. – С. 277–283.